

Fakultetsstyrelsen

Utvecklingsplan för forskarutbildningen i rättssociologi vid Rättssociologiska institutionen, Lunds universitet

Bakgrund

Under 2022 utvärderades forskarutbildningen i rättssociologi tillsammans med masterprogrammet i rättssociologi. Den externa expertgruppen som utvärderade de två programmen bestod av docent Annika Staaf vid Malmö universitet (ordförande för gruppen) och Joxerramon Bengoetxea vid Oñati International Institute for the Sociology of Law. Den externa expertgruppen baserade sin utvärdering på institutionens självvärdering och dess bilaga, samt på ett besök på plats som ägde rum i juni 2022. De två programmen (på master- och forskarnivå) utvärderades tillsammans i en rapport från expertgruppen. Denna utvecklingsplan gäller endast forskarutbildningen.

Expertgruppens övergripande intryck är att forskarutbildningen är ett internationellt, välstrukturerat och bärkraftigt forskningsprogram i ”den rättssociologiska disciplinens absoluta framkant globalt sett, med viktiga doktorsavhandlingar under de senaste årtiondena”.¹

Konkreta åtgärder

Den externa expertgruppen hade några rekommendationer som vi presenterar nedan. Vi anger om, hur, vem och när dessa rekommendationer kommer att hanteras.

¹ “cutting edge of the sociolegal discipline globally, with important doctoral theses over the last decades”.

1. Ansträngd undervisningskapacitet

Den externa expertgruppen betonade vikten av att ge lärarkåren tillräckligt med tid för att kunna garantera en högkvalitativ undervisning, samt tid för utveckling av kurser och didaktik: ”Undervisningskapaciteten är klart ansträngd vilket behöver uppmärksammas”.² Det måste dock framhållas att handledning och undervisning av doktorander är eftertraktad undervisning bland de anställda, och vi anser att denna rekommendation är mer relevant för utbildning på kandidat- och masternivån än för den på forskarnivån. Vi kommer därför inte vidta några åtgärder här.

2. Obligatoriska kurser

Några frågor som diskuterades i expertgruppen gäller de obligatoriska kurserna under forskarutbildningen.

- a) Den externa expertgruppen betonade vikten av att tillhandahålla de obligatoriska kurserna under doktorandernas första år, eller eventuellt att slå ihop kurserna med likvärdiga masterkurser. Efter att ha anställt två professorer har kapaciteten stärkts, och därmed också vår möjlighet att tillhandahålla de obligatoriska kurserna enligt plan. Sedan våren 2022 har vi erbjudit de två obligatoriska kurserna i rättssociologi (teori och metod) en gång om året, och vi har för avsikt att fortsätta med det. Detta är möjligt genom att kurserna är öppna för externa deltagare, då det inte skulle vara hållbart för en så liten institution att enbart erbjuda dem till interna doktorander. Detta har hittills visat sig vara framgångsrikt och kurserna har varit fulltecknade och haft väntelistor. De andra obligatoriska kurserna (forskningsetik och vetenskapsteori) erbjuds redan årligen av fakulteten.
- b) Den andra frågan gällde utvärderingen av kurserna. Vi har så långt inte haft en systematisk utvärdering av kurserna, men har arbetat med en kontinuerlig utveckling av doktorandkurserna

² “the teaching capacity is clearly strained, and in need of recognition”.

och utvärderat dom på en ad hoc och kvalitativ basis. Från och med hösten 2023 ska vi införa en mer systematisk utvärdering av kurserna, baserat på diskussioner och mål utvecklat av fakulteteten.

- c) Den externa utvärderingsgruppen uppmuntrar oss att fokusera mer på ekologisk/miljömässigt hållbar utveckling i vår undervisning. Detta är något som vi kommer att beakta när vi planerar de kommande obligatoriska doktorandkurserna i rättssociologi.

Ansvarig och tidsplan

- a) Studierektorn för forskarutbildningen kommer att fortsätta att arbeta för att erbjuda doktorandkurserna i rättssociologi varje år.
- b) Studierektorn för forskarutbildningen kommer att fastställa rutiner för kursvärderingar och kursutvärderingar under hösten 2023. Vi kommer ta hjälp av den nyliga utformade mallen för kursutvärdering utvecklad av fakulteten i detta arbete.
- c) Studierektorn för forskarutbildningen kommer att arbeta med att införa material om ekologisk/miljömässigt hållbar utveckling i kurserna, med början hösten 2023.

3. Möjligheter till undervisning

Den externa expertgruppen uppmuntrar doktorander att undervisa, även om de påpekar att det finns begränsade möjligheter för icke svensktalande doktorander att göra det då de flesta kurser vid institutionen ges på svenska. Det finns vissa åtgärder som kan införas för att påverka denna situation, som vi kommer att titta närmare på, till exempel att doktoranderna kan hålla föreläsningar på engelska på svenska kurser i större utsträckning än idag, medhandla masterstudenter (masterprogrammet ges på engelska), föreläsa på masterprogrammet och undervisa på andra institutioner, eller på fakultetens Graduate School. Det måste dock framhållas att även om man tar hänsyn till dessa åtgärder kommer det att vara mycket svårt att nå upp till 20 % undervisning för icke svensktalande doktorander vid institutionen.

Ansvarig och tidsplan

En utvärdering av olika undervisningsmöjligheter för doktorander kommer att genomföras av studierektorn och studierektorn för forskarutbildningen under 2024.

4. Behov av ytterligare utbildning

Den externa expertgruppen identifierade några områden där doktoranderna skulle kunna behöva ytterligare utbildning – i rättssociologi för studenter utan bakgrund i ämnet, i forskningskommunikation, samt i datalagring och datasäkerhet.

När det gäller den första frågan rekommenderar de att handledaren tidigt under arbetet med den individuella studieplanen identifierar om det finns behov av extra utbildning inom rättssociologi, och att institutionen vid behov tillhandahåller denna utbildning så tidigt som möjligt för nya doktorander. Vi kommer att göra detta genom att kartlägga eventuella behov och erbjuda en läskurs i rättssociologi om så behövs.

Den externa expertgruppen identifierade ett behov bland doktoranderna att ”förbättra sin kommunikationsförmåga både i akademiska sammanhang och gentemot media och allmänheten, särskilt när det gäller deras forskningsresultat”.³ Fakulteten utvecklar i skrivande stund en kurs i forskningskommunikation som vi kommer uppmuntra våra doktorander att delta i.

Dessutom identifierades ett behov av mer kunskap om datalagring och datasäkerhet. Detta är något som gäller för de flesta forskare vid institutionen, och vi arbetar för närvarande med detta på institutionsnivå. Vi har redan anordnat seminarier om denna fråga.

Ansvarig och tidsplan

Handledarna kommer att ansvara för att identifiera eventuella behov av utbildning inom rättssociologi för sina doktorander så snart som möjligt efter det att de inlett utbildningen, och vid behov erbjuda dem

³ “improving their communication abilities both in academic contexts and to media and the general public, especially as regards their research results”

och uppmuntra dem att delta i en läskurs i rättssociologi. Denna åtgärd kommer att inledas hösten 2023.

Studierektorn för forskarutbildningen ska uppmuntra doktoranderna att delta i fakultetens kurs i forskningskommunikation så snart den erbjuds.

Institutionens prefekt arbetar för närvarande med att säkerställa att alla anställda på institutionen har tillräcklig utbildning i datalagring och datasäkerhet.

5.Handledning

Institutionen har gått från en policy där vi strävade efter att vara självförsörjande när det gäller handledare, till ett system där vi inte bara tillåter utan också delvis uppmuntrar doktorander att söka handledning utanför institutionen vid behov. Rättssociologi är ett tvärvetenskapligt forskningsområde, och våra doktoranders forskningsämnen är mycket varierande och specialiserade. Tack vare externa handledare kan studenterna hitta experter inom sitt område som kan erbjuda handledning, och de får också värdefulla kontakter för sin framtida karriär. Detta är dessutom viktigt för internationaliseringen av forskarutbildningen och för att skapa nätverk och samarbeten med andra forskningsmiljöer, något som är särskilt viktigt för en liten institution. Den externa expertgruppen uppfattade det dock som en svaghet att vi använder externa handledare och har förslag på hur man kan begränsa användningen av detta, till exempel genom att börja med en bred pool av handledare under de första åren av forskarutbildningen. Vi tror inte att detta är praktiskt genomförbart och anser att det är viktigt att ha en stabil handledarkonstellation på plats så tidigt som möjligt, som kan följa studenten under hela utbildningen. Dessutom ger forskarkollegiet vid institutionen feedback till andra doktorander än dem som de själva handleder genom våra start-, mitt- och slutseminarier och mer allmänt under de dagliga kollegiala diskussionerna på institutionen. Studenterna har naturligtvis också möjlighet att byta handledare om de så önskar. Huvudhandledaren ska alltid vara intern, och vi har en fast fördelning av de tilldelade handledningstimmarerna där huvudhandledaren alltid har huvudansvaret och den största andelen av de tilldelade handledningstimmarerna.

Den externa expertgruppen kopplade också vår användning av extern handledning till ett allmänt behov av att öka rekryteringen av personal. Detta är en budgetfråga, och våra möjligheter att rekrytera ny personal och inom vilka kategorier diskuteras och åtgärdas kontinuerligt.

Slutligen föreslog den externa expertgruppen att vi skulle ”erbjuda ett system med betalda gästforskare som bjuds in under en termin och ger doktoranderna särskild handledning”.⁴ Vi vill dock hellre använda våra resurser för att uppmuntra och stödja doktoranderna i att åka på forskningsbesök utomlands, för att på så sätt skaffa sig internationell erfarenhet och etablera ett internationellt nätverk.

Ansvarig och tidsplan

Studierektorn för forskarutbildningen ansvarar för att inleda en utvärdering av hur man kan utveckla ett program för internationella studiebesök som del av forskarutbildningen. Arbetet inleds våren 2024.

6. Ojämlighet mellan könen

Den externa expertgruppen uttryckte oro över könsfördelningen bland externt finansierade doktorander, som alla var män under utvärderingsperioden. Ojämn könsfördelning är dock inte ett generellt problem i doktorandprogrammet. Det är ett litet program med bara åtta doktorander för närvarande, och av dem finns det fyra externt finansierade doktorander varav tre är män. Jämn könsfördelningen är alltid en riktlinje i vår allmänna rekrytering av doktorander, och vi har för närvarande en jämn könsfördelning i vår grupp av doktorander. Vi kommer även i fortsättningen när det gäller rekrytering av doktorander, både externt och internt finansierade, ha jämn könsfördelning som riktlinje.

Ansvarig och tidsplan

Prefekten fortsätter med att följa upp jämställdheten i samband med rekrytering av doktorander.

⁴ “offer paid visiting fellow schemes to invite visitors for a semester or a term and do special supervisions to the doctoral candidates”

Slutligen betonade den externa expertgruppen vikten av att så snart som möjligt återgå till det normala efter pandemin, när det gäller att förlägga till exempel undervisning, möten och handledning på campus. Det håller vi med om och har i princip redan återgått till det normala, även om vi nu har en högre acceptans för arbete hemifrån några dagar i veckan än vad vi hade före pandemin.